

Rychlé čtení a způsoby čtení pro učení

Richard Papík, čtenář

Listopad 2015

Nápady do schránky

Schránky námětů rozmisťují některé velké americké firmy na ulicích, aby tak získaly nápady na nové či inovované výrobky. Jsou podobné poštovním schránkám a kdokoli tak může poslat příslušné korporaci své návrhy něčeho nového. Každý přitom ví, že za to může dostat přímo odměnu nebo že korporace využije velmi jednoduchého psychologického principu. Tak mohou korporace získat často úplně zdarma technické nápady. Společnost Procter and Gamble např. uvádí na spodní straně výrobku svůj telefon a vedle něho nápis: Společnost Vám bude vděčná, jestliže jí dopřejete zlepšení naší produkce. Tak naváže styk během roku s desetitisíci spotřebitelů, kteří vedeni pouze přáním pocítit vlastní důležitost navrhují nejen částečná zlepšení, ale i nápady na úplně nové výrobky. Se záměrem získat tvůrčí potenciál drobných podniků a nezávislých vynálezců publikují mnohé korporace seznamy vědeckotechnických problémů, které čekají na řešení. Např. společnost Control Data vydává pravidelně Technotéku, která obsahuje popis už rozpracované nové technologie, čekající na komerční využití, a přehled ještě nevyřešených vědeckotechnických problémů. Mezi společnostmi a dodavateli vědeckotechnických nápadů ze sféry malých inovačních podniků vystupují celé armády soukromých zprostředkovatelů (jsou nazýváni Idea Brokers), kteří prodávají korporacím nadšence, fanatiky zaujaté zpracováním nějakého technického nápadu. Dobrých nápadů zkrátka nikdy není dost. Jde o to je dovedně aktivovat a s nápady dále pracovat.

(podle informačního pramene: Věda a technika mládeži č.6/1991)

Nyní odpovězte na otázky:

1. Napište 6–8 hesly (i souslovími) hlavní myšlenky textu.
2. Z těchto hesel zformulujte ve 4–6 větách obsah čteného.
3. Co a proč dělají velké americké firmy?
 - a)
 - b)
4. O jakém psychologickém principu se hovoří?
5. Jaké jméno společnosti je uvedeno v textu v souvislosti s jejími výrobky?
6. Co dělají zprostředkovatelé (tzv. Idea Brokers)?
7. S jakým záměrem se publikují seznamy vědeckotechnických problémů?

- Vypočítejte **nyní rychlost čtení** dle vzorce:

$$V = \frac{\text{počet slov} \times 60}{\text{doba čtení [s]}}$$

- Rychlost čtení vyjde ve slovech za minutu.
- Parametry rychlého čtení jsou pak rychlost (ve slovech za minutu) a tzv. míra chápavosti a zapamatování (počet bodů).

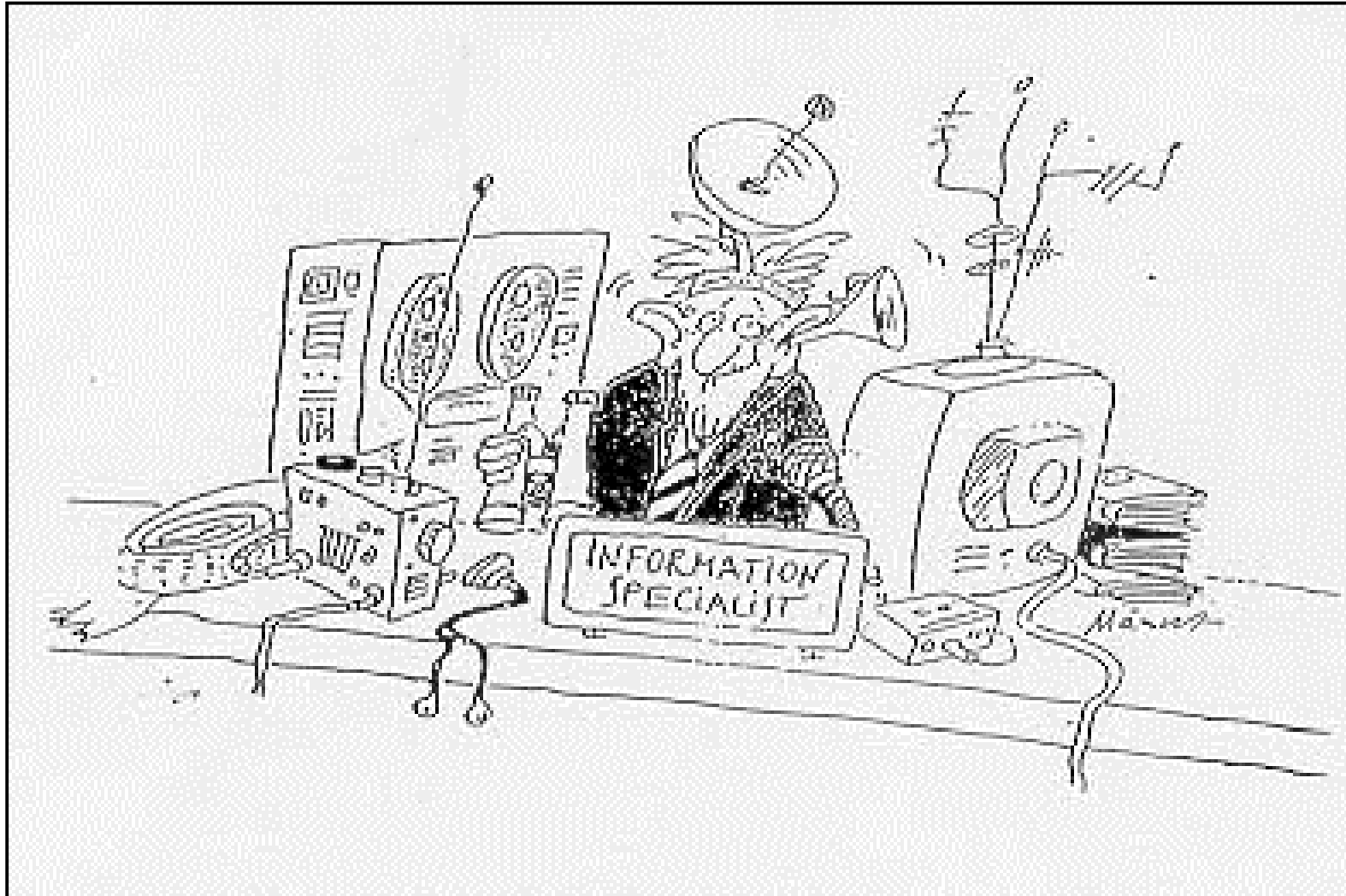
Modelové odpovědi

1. Schránky na nápady – možnosti získání odměny – výhodnost pro firmu – tvůrčí potenciál drobných podniků – seznamy vědeckotechnických problémů. (20 bodů)
2. Některé velké americké firmy rozmisťují na ulicích schránky pro získání námětů na nové výrobky nebo na inovaci výrobků. Zdarma se tak získají technické nápady a ten, kdo nápad dal, může získat odměnu. Vypracovávají se také seznamy vědeckotechnických problémů s cílem využít tvůrčího potenciálu drobných podniků a nezávislých vynálezců. (30 bodů)
3. a) rozmisťují schránky námětů na ulicích (5 bodů)
b) aby tak získaly nápady (5 bodů)
4. Využití ctižádosti toho, kdo podává nápady. (10 bodů)
5. Procter and Gamble (10 bodů)
6. Prodávají korporacím nadšence zaujaté zpracováním nějakého technického nápadu. (10 bodů)
7. S cílem využít tvůrčího potenciálu drobných podniků a nezávislých vynálezců. (10 bodů)

Člověk v roli příjemce informací

Můžeme sledovat vše?

Rozhodně nemůžeme, nicméně
celkem pohoda, protože ...

*Knowledge is of two kinds: we know a
subject ourselves, or we know where we
can find information upon it.*

Samuel Johnson, 1709-1784

...a následující platí hodně pro
budoucí profesní život a rozvoj

*Když jsem chtěl něco vynalézat, začal
jsem studovat vše, co se v dané
otázce udělalo v minulosti.*

Thomas Alva Edison

Kvantitativní nárůst informací

- **Informační explozi**, jak se tento jev začal koncem 50. let 20. století nazývat, nelze plně zvládnout.
- Lze ji **minimalizovat** či **optimalizovat** například promyšlenou organizací publikování, vyhledávání, zpracování a rozšiřování dokumentů obsahujících poznatky.
- Hovoří se také o tzv. **informačním znečištění** a o nutnosti „informační hygieny“, také informační ekologii.

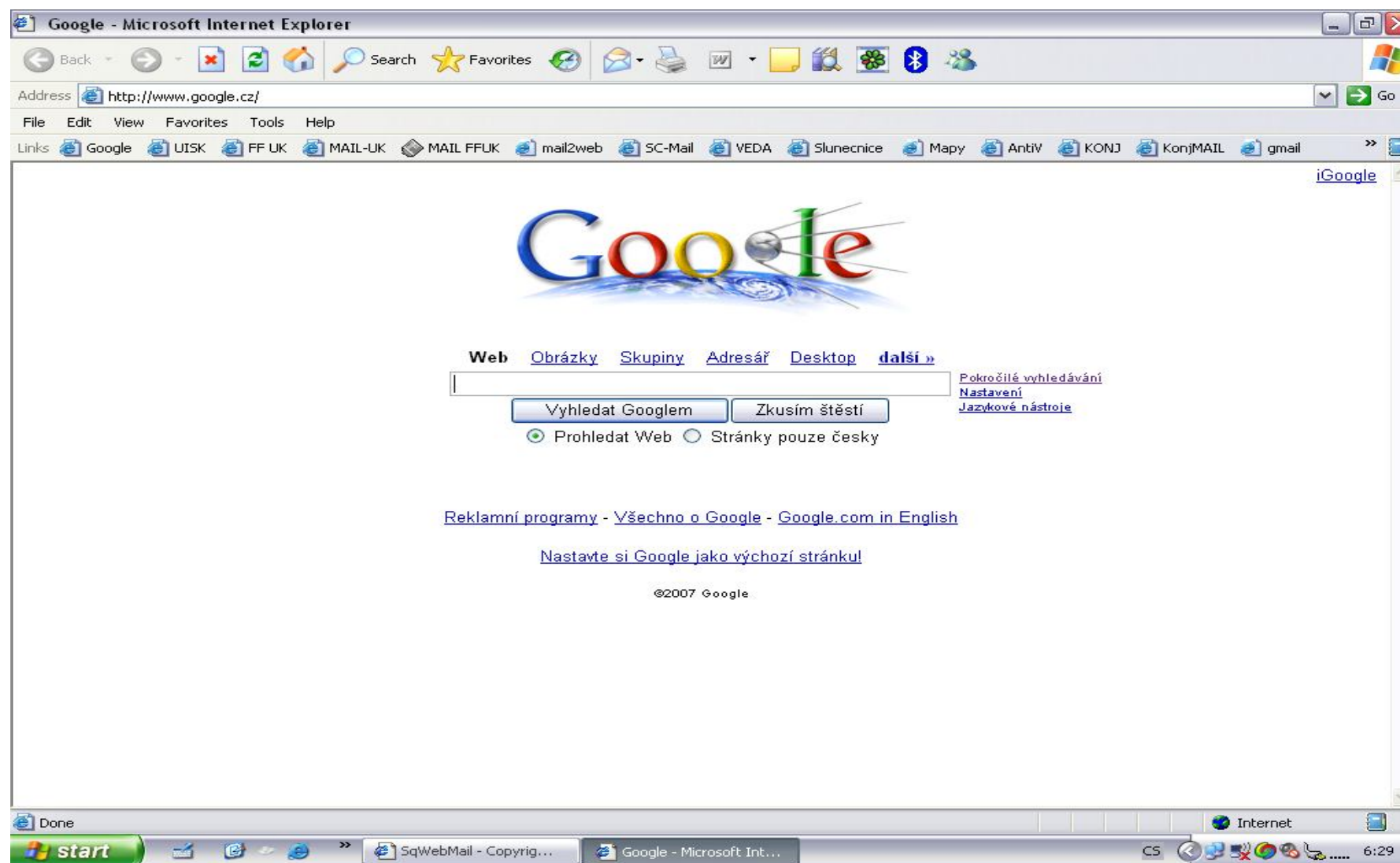
- Zvyšují se **nároky na člověka**, zvláště na jeho psychiku, která je nucena přijímat a zpracovávat stále rostoucí množství informací ve stále kratším časovém úseku.
- Uživatel informací se může dostat i **do nepříjemných psychických stavů**, a to buď z nedostatečné informovanosti, **nebo z nadbytku informací a nedostatku času**.
- Mohou nastat obranné reakce uživatele, které vyvolají patologicky podmíněné stavy jako je „*výstup informací do koše na papír*“, tj. **písemné materiály vyhodíme a nečteme**.
- Projevuje se např. **bariéra přehlčení** informacemi a z toho plynoucí tzv. **antiinformační syndrom**.

Zklidnění? Ano:

„Informací je málo!“ → „datový smog“

- Zaujmout k **přijímání informací aktivní postoj**, který je pochopitelně mnohem výhodnější, než když člověk přijímá informace pasivně a podlehne pak představě, že informací je mnoho.
- Dá se dokázat **informativními a bibliometrickými** zákony, že s informační explozí to není až tak pesimistické, jak je někdy populárně prezentováno.
- Je třeba však hledat podstatné – umět nalézt **informační jádro**.

Orientace v informacích a informačních zdrojích nutností (není vše ale Google), vyplatí se schopnost je efektivně vyhledávat a posléze i efektivně přečíst

Nezavrhovat média a formy minulé

- Krásná je teorie, zelený je strom života ...
- Příklady táhnou ...

<http://www.nkp.cz>

<http://www.google.com> ... je to složitější ...

Efektivní příjem (percepce) informací?

Jedna **z dílčích možností** jak efektivně vybírat a přijímat informace je ovládnutí efektivních (racionálních) metod čtení a umět si vybrat si relevantní dokumenty (knihy, časopisy a další dokumenty, např. výzkumné zprávy, patenty)

Rychlosti čtení z hlediska textu (podle W. ZIELKEHO, 1972 a 1988):

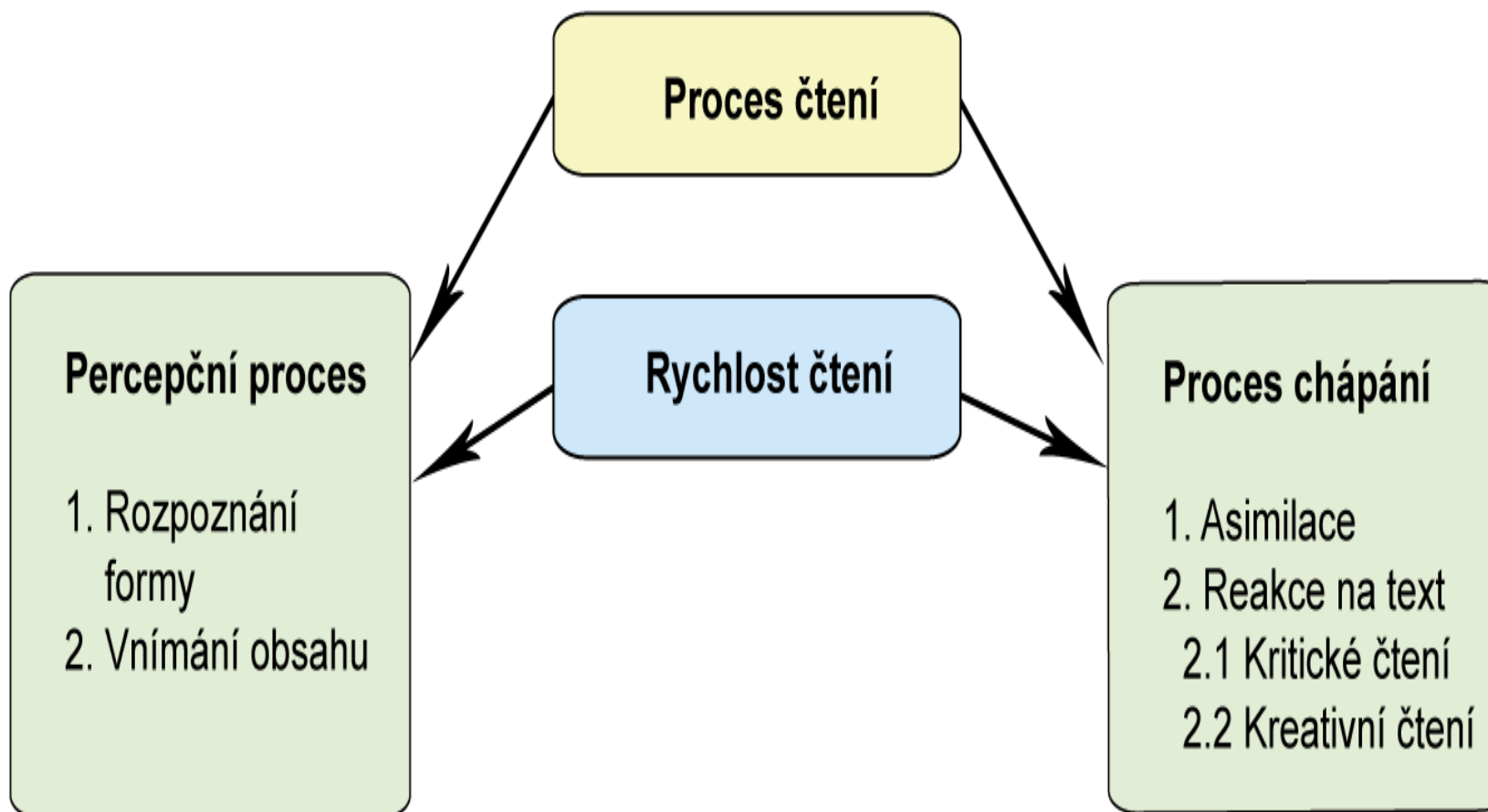
- **Lehké čtení** – 250 slov/min. – např. nenáročná zábavná četba, jednoduché novinové články, propagační tiskoviny bez odborných návodů.
- **Normální čtení** – 180 slov/min. – např. dlouhé novinové články, obchodní korespondence, pracovní sdělení a většina materiálů souvisejících s naší prací, populárně naučná literatura, beletrie.
- **Pečlivé čtení** – 135 slov/min. – odborné články s novými poznatky, pojednání z tematických oblastí, v nichž se příliš nevyznáme.
- **Obtížné čtení** – 75 slov/min. – texty s daty, čísly, vzorci, technické texty čtenáři vzdálené, cizojazyčné texty.
- **Mimořádné čtení** – nelze uvést průměr slov za minutu, jedná se např. o texty v cizím jazyce, který čtenář málo ovládá, texty, které nám jsou úplně neznáme a vyžadují teprve studium.

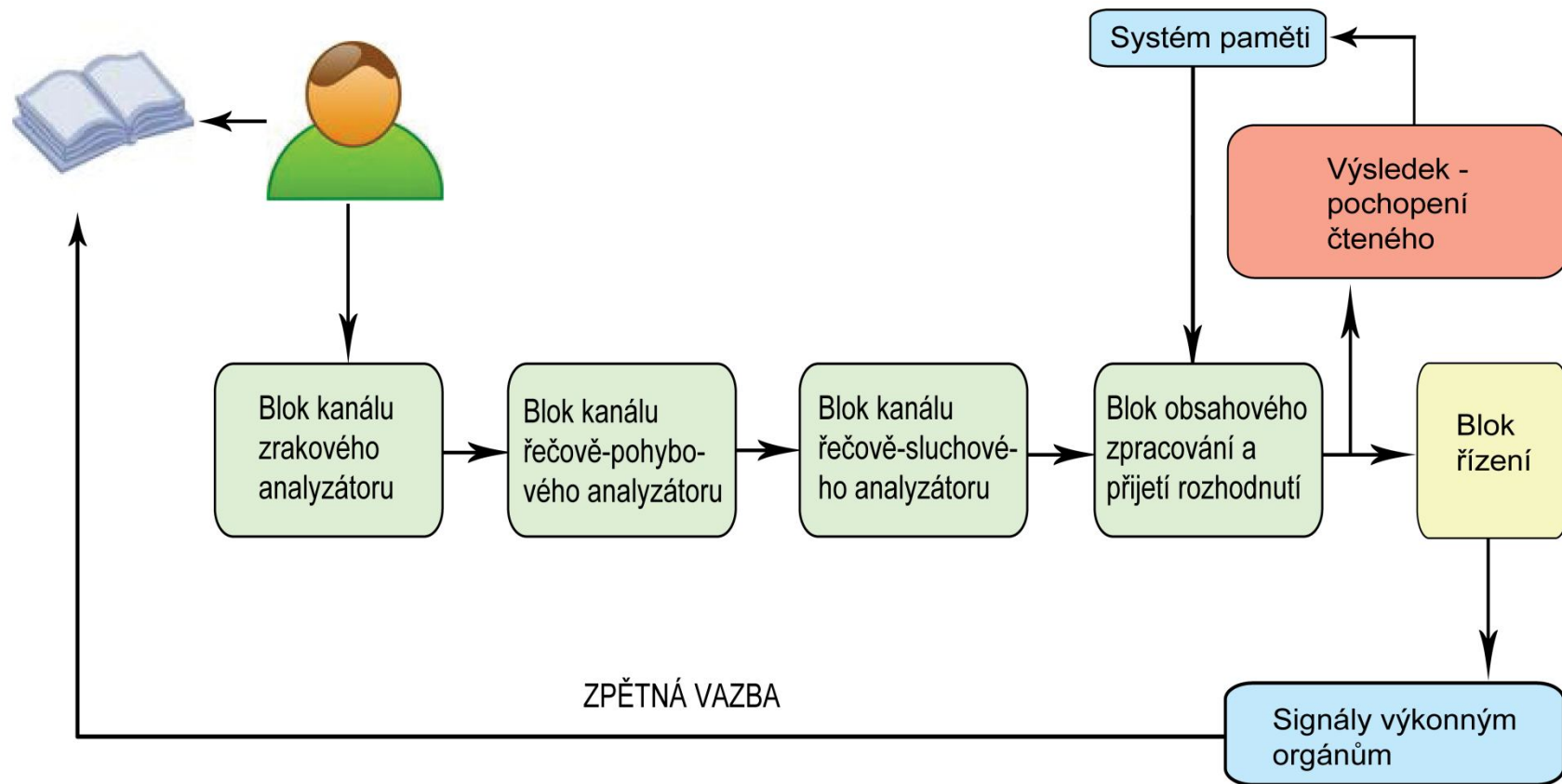
Při rovnoměrném podílu prvních čtyř rychlostí čtení na celkovém čtení docházíme k průměru 160 slov/min.

Rychlé čtení se jeví jako jeden ze způsobů jak efektivně zpracovat textovou informaci. **Podmínky pro uplatnění metody rychlého čtení jsou:**

- redundance (nadbytečnost) textů
- vnitřní rezervy lidského mozku
- nedostatky tradičních metod čtení

Model procesu čtení

Diagnostika a náprava čtenářských návyků

- **Artikulace při čtení (fonetizace, vokalizace čtení)**
- **Malé zrakové rozpětí**
- Zrakovým rozpětím myslíme tu část textu, kterou vnímáme jednou fixací
- **Regresní pohyby při čtení**
- **Nesoustředěná pozornost při čtení**
- **Necílovost čtení, tj. pasivní čtení** je charakteristické pro mnoho čtenářů. Není to tak malá chyba, jak by se na první pohled zdá.

Historicky ...

- Prvními, koho čtení začalo zajímat, byli pedagogové a psychologové.
- **Zájem směřoval i do takových oblastí jako vliv písma, rozměrů znaků, způsobu jejich spojení, rozmístění a uspořádání textu na stránce, na rozpoznávání slov, rychlost čtení a na porozumění tištěnému textu.**
- V roce 1929 americký psycholog M. A. TINKER hovoří o tzv. první psychologické etapě ve výzkumu procesu čtení.
- Charakteristické pro americkou školu bylo, že vycházela z experimentální psychologie.

Výzkumy jdou např. do následujících oblastí

- Otázky textu jako soustavy podnětů pro vnímatele, rozdíly mezi vědeckým a uměleckým textem, neoptimálnější vřazení prvků textu takovým způsobem, aby byl čtenář co nejvíce ovlivněn nebo co nejrychleji přiveden k podstatným informacím.
- Vzorce čtivosti, podle kterých je možno určit poměrně s dost velkou přesností vhodnost textu pro čtenáře v souvislosti s jejich věkem, inteligencí a vzděláním.
- Rozdíly mezi čtenáři (čtenáři se liší podle řady znaků, mezi které patří věk, vzdělání, ale také životní zkušenost).
- Rychlost čtení a chápání textu.
- Práce se specifickými čtenáři (např. s dyslektiky) a biblioterapie.

„Lidé nemají ani tušení, kolik času a námahy se musí vynaložit, aby se člověk naučil číst. Potřeboval jsem k tomu osmdesát let a stále ještě nemohu tvrdit, že jsem dosáhl kýženého cíle.“

J. W. Goethe

Pasivní přístup se vyznačuje

- vyčkáváním, až se text stane „zajímavým“, schopnosti zůstávají nevyužité
- malým soustředěním na proces čtení
- podstatné vztahy skladby textu unikají

Aktivní přístup se vyznačuje

- pronikáním do skladby textu, odlišením podstatných údajů a poznatků od nepodstatných
- sledováním kontextových vazeb, zaměřením se ne na slova, ale na větší textové celky
- sledováním určitého cíle
- očekáváním jistých údajů a poznatků
- je veden dialog mezi autorem textu a čtenářem, je vhodné se vcítit do myšlení autora (empatie)
- pokládáním otázek a hledáním odpovědí
- nejsou-li nalezeny, obrací se čtenář na jiný informační pramen

Umění paměti záleží v umění pozornosti.

S. JOHNSON

Celkově si udělejme sumarizaci názorů na paměť, pozornost a motivaci v procesu efektivního čtení takto:

- Rychlé čtení **aktivuje procesy** myšlení, paměti a další psychické procesy.
- **Kladné emoce** mají většinou příznivý průběh na procesy paměti.
- **Motivace** je pro proces čtení velmi důležitá.
- **Logické zapamatování** je efektivnější než mechanické.
- Případné **včasné opakování** přečteného, tj. vycházející ze zákonitostí „křivky zapomínání“, snižuje zapomínání.
- Zvládnutí rychlého čtení má za **příjemný následek** často i větší aktivaci a zlepšení krátkodobé i dlouhodobé paměti a zlepšení pozornosti.

SQ3R

Podpora zlepšení parametrů čtení **Rozečtise.cz**

... <http://www.rozectise.cz>

Shop All Departments

Search All Departments

Wish List

- Books >
- Movies, Music & Games >
- Digital Downloads >
- Kindle >
- Computers & Office >
- Electronics >
- Home & Garden >
- Grocery, Health & Beauty >
- Toys, Kids & Baby >
- Clothing, Shoes & Jewelry >
- Sports & Outdoors >
- Tools, Auto & Industrial >

Kindle
Easy to read, even in bright sunlight
Thin and lightweight, only 10.2 ounces

[Order now](#)

amazonkindle

Shop Laptops at 20% Off or More

Check out our selection of laptops discounted [20% or more](#).

> [Shop now](#)

What's your **Pay Phrase?** is still available! > [Claim yours](#)

Check This Out

- Selling on Amazon**
List items for free and sell to millions.
- Tax Software**
Order or download now and save.
- Earth Day 2010**
Green solutions to make every day Earth

What Other Customers Are Looking At Right Now

ADVERTISEMENT

Cross off the wishlist. Chrome fast.

Get Chrome
The browser by Google >>

*„Nestačí vědět, je nutno také
vědění používat“.*

J. W. Goethe

Děkuji za pozornost.

E-mail: papikr@cuni.cz

Info: <http://www.linkedin.com/in/papik>

Fcb: <http://www.facebook.com/richard.papik>